

XII Spotkanie Międzynarodowego Zrzeszenia Forów IF-EPFCL pt. „Lęk, jak sprawić, żeby przemówił?”

Fragment 5. Lęk w arytmetyce seksualnej

Jak podkreślił Patrick Barillot w uzasadnieniu tematyki naszego międzynarodowego spotkania, lęk jest wskaźnikiem enigmatycznego realnego pragnienia, poprzez obiekt *a*, który z kolei jest jego jedynym podmiotowym tłumaczeniem, jeśli chodzi o miłość i pragnienie.

Wartość falliczna, rozumiana w kategoriach logicznych $f(x)$, jest siłą z którą należy się liczyć w bieżących debatach na temat seksuacji [upłciowienia – przyp. tłum.] i różnych pozorów, które wyrażają ten węzeł między pragnieniem, rozkoszą (z fr. *jouissance*) i miłością.

Fragment na temat kobiecego lęku pojawia się w końcowych rozdziałach Seminarium X, Lęk¹, szczególnie w odniesieniu do pragnienia i rozkoszy. Po umiejscowieniu Innego realnego jako tego, który określa rozkosz, i dodaniu, że prawo, które konstytuuje pragnienie, nie dotyczy tego Innego - chyba że ekscentrycznie, po stronie obiektu *a*, Lacan stwierdza: kobieta rozkoszuje się bardziej, ponieważ jej związek z pragnieniem jest luźniejszy.

Ale to właśnie pod koniec tego seminarium Lacan, odwołując się do Kierkegaarda, twierdzi, że kobiety są bardziej zależnione niż mężczyźni, bardziej zależnione w dialektyce pragnienia i miłości. Jest to w psychoanalizie fakt kliniczny. Kobiety często szukają pomocy w sprawie problemów miłosnych. Różne okoliczności i etapy życia nie zakrywają tego faktu: związek między miłością, pragnieniem i rozkoszą wywołuje lęk.

Colette Soler wielokrotnie poruszała ten temat. Odnosząc się do lęku chciałabym podkreślić to, co nazywa ona kliniką różnicową: jest to rodzaj arytmetyki płciowej². Przytoczę tylko jeden z fragmentów, w którym mówi ona, że lęk u kobiet może wynikać z faktu, że nie są one jaszczurkami, co oznacza, że są one bardziej zależnione w obliczu zagadki pragnienia Innego - jako że nie mają obiektu do oddania, stawką są one same. Twierdzenie to opiera się na tym, co Lacan wyartykułował pod koniec wspomnianego seminarium, na temat kwestii *oddania obiektu* (z fr. *la cession d'objet*).

Począwszy od 1972 roku Lacan będzie kontynuował temat arytmetyki seksualnej, proponując formuły seksuacji; koniec Seminarium X Lęk jest jednym z jego początków. Prawie dziesięć lat później, w tekście L'Étourdit, będzie argumentował, odwołując się do Fregego, że to dzięki funkcji $f(x)$ byty mówiące (z fr. *parlêtres*) „będą odpowiadać zgodnie ze sposobem, w jaki skonstruowały swoje twierdzenie [na temat płci – przyp. tłum.]”³.

Obejmuje to z pewnością wspomnianą wcześniej wartość falliczną, która jest sednem niezgody (...) seksuacji, czy to dla uniwersalnego „dla wszystkich x , $f(x)$ ”, czy dla „nie wszystkich” (z fr. *pas-tout phallique*). Ta wartość falliczna jest właściwa dla wszystkich bytów mówiących, nawet jeśli niektóre z nich jako „nie całe” wpisują się w tę funkcję.

Napięcia w aktualnej debacie na temat tożsamości seksualnych nie mogą pominąć wartości znaku lęku - realnego, o którym mowa - w odniesieniu do tej arytmetyki, co wskazuje, że nie ma sposobu, aby skłonić go do tego by przemówił bez przejścia przez logiczne słuchanie, które integruje funkcję $f(x)$ z dyskursem pragnienia, rozkoszy i miłości.

Jedno spostrzeżenie: ci, którzy lokują się wyłącznie w kategoriach wartości fallicznej, są na łasce lęku, ilekroć nawyki potencji i impotencji są niewystarczające, by odpowiedzieć na niemożność zagadki pragnienia Innego. Ci, którzy jako „nie cali” wpisują się w wartościowanie falliczne, mogą być zdani na łaskę lęku z powodu obcości enigmatycznej rozkoszy, ale wciąż mogą na to odpowiedzieć mocą mowy.

Wydaje mi się, że w obu sytuacjach sprawienie, by lęk przemówił, jest dokładnie tym, co umożliwia rozwinięcie wariantów popędowych, w których są artykułowane symptom i fantazmat. Jest to krok poza obcość, poprzez wiedzę o niej i wzięcie jej pod uwagę.

Sandra Berta, FCL-São Paulo, Brazylia

Tłum. Karolina Szykiewicz

¹ J. Lacan, *Seminarium X, Lęk*, Paryż, Le Seuil, 2004. [Le Séminaire, Livre X, *l'Angoisse*, Paris, Le Seuil, 2004.]

² C. Soler, *Afekty Lacanowskie*, Paryż, PUF, 2011, s. 42. [*Les Affects lacaniens*, Paris, PUF, 2011, p. 42.]

³ J. Lacan, *Pozostałe Pisma*, Paryż, Le Seuil, 2001, s. 458. [*Autres écrits*, Paris, Le Seuil, 2001, p. 458.]